

Universitatea
Românească
Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACȚIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Redacția și Administrația în Sala Reducă, Strada Memorandului.

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori ... 30 Lei | pentru autorități ... 60 Lei | pentru întreprinderi financiare ... 100 Lei

Calendarul Săptămânei

ROMAN		GREGORIAN	
7 Luni	Cuv. Par. Partenie	20 Sf. Elefteric	
8 Marți	M. Teodor Stratil	21 Eleonora	
9 Miercuri	Sf. M. Nichifor	22 Petru Stuhl	
10 Joi	M. Haralambie	23 Sf. Severus	
11 Vineri	Sf. Mart. Vlasie	24 Apost. Mateiu	
12 Sâmbătă	Par. Melctie Arh.	25 Valburga	
13 Duminică	Cuv. Martinian	26 C-tina și Alex.	

O mulțumire

Trecuseră doi ani dela unirea tuturor Românilor. Și bărbății luminați din Cluj, se gândeau ce parte să aducă și ei la desăvârșirea României-Mari. Căci avuseserăm biruința prin care ne dezrobiserăm. Dar aceasta era mai ales izbânda trupăască. Și ne trebuia mai cu seamă biruința sufletului. Prin suflet se înalță omul de-asupra dobitoacelor, pentru a implini voia lui Dumnezeu pe acest pământ, și a ajunge astfel la fericire. — Din acest gând s'a izvodit *Cultura Poporului*. Am rugat ca ridicarea neamului nostru va răsări din lumina pe care noi o vom da poporului. Căci el până acum a fost întințit în întunecare de mâna barbară a dușmanilor. — Iar lumina sta în a spune fraților noștri, la sezători a nune făcute, ca mai întâi ei să iubească așa de mult ceea ce este românesc, în cât să nu mai fie nici o vrajbă între frați, ci să fim noi toți Români un singur suflet. Apoi îi mai povățuim să nu fie ca dușmanii lor de odinioară, asupritorii ai drepturilor altora, ci oameni de omenie, cu bună-cuviință, muncitori, cinstiti, păzitori ai legilor, și ai datinelor, și a credinței strămoșești.

Dar pentru ca adevărul să străbată cât mai larg și mai adânc, am crezut ca, pe lângă sezătorile, la care chemam nația spre a se împărtăși dela cuvântul nostru, să scoatem și o foaie, în care vorba noastră să fie vecinică prin slovă. Și am scos această foaie, dându-i numele de *Cultura Poporului*, și încredințând conducerea sa d-lui General N. Petala. Și trebuie să recunoaștem că dacă astăzi o avem, este datorită d-lui General Petala. Apoi trebuie să le mulțumim din toată inima și tuturor acelor cari au dat Directorului ajutorul cerut. Și în sfârșit trebuie să spunem că, aceia cari au condus-o, au știut să-ne țină gândul sus, așa ca el să meargă spre unitatea sufletăască a întregului neam românesc.

Însă astăzi Directorul său, împreună cu colaboratorii, după ce ne-au deschis greul drum al începutului, au crezut că este timpul să ne lase nouă sarcina mai ușoară de a le duce faptă înainte. — În fața acestei despărțiri, noi nu putem decât să ne rostim părerea de rău, și grija de a fi vrednici, de înaintașii noștri, cărora le mulțumim din tot cugetul pentru ceea ce ei au făcut până acum. — Dar avem nădejdea că aceia cari pleacă nu întrerup cu totul legăturile cu noi. Și, în dorința, de a vedea aceste legături tot mai strânse, le zicem: Vă mulțumim adânc, și să știți că noi ne vom sili, din toate puterile, să vă ducem fapta voastră mai departe, răspândind lumina în popor. Căci numai astfel noi vom întări dragostea între frați, și vom face ca neamul nostru românesc să strălucească tot mai frumos prin omenie, prin bună-cuviință, prin muncă, prin cinste, prin paza legilor străbune și a voinței lui Dumnezeu.

MARIN ȘTEFĂNESCU

V. Președintele „Culturi Poporului“.

Episcopul Clujului

Precum neamul obidit a reînviat, așa și credința în Dumnezeu străbunilor noștri, începe să reînvie. Și iată că și Episcopia Vadului și Feleacului a reînviat. În fruntea ei, soarta ne-a adus un înalt Prelat, care este o mândrie a acestui neam prin destoinicia și caracterul său.

Bun român întotdeauna, ales păstor și părinte duhovnicesc al poporului său, era firesc ca acum să ajungă în fruntea Sfintei Episcopii.

EPISCOPUL NICOLAE IVAN

Noul arhieru s'a născut în 1855 în comuna Aciiu, județul Sibiu. După terminarea studiilor teologice la Seminarul din Sibiu, în 1877 a fost învățător în fruntea comuna Săliște până în 1884, când a trecut ca spiritual la penitenciarul din Aiud unde a predat totodată și studiul religiei la gimnazul de acolo. până în 1890. În anul acesta trece la Sibiu, în calitate de redactor al „Telegrafului Român“ pentru ca în 1892 să fie ales protopop de Alba-Iulia. În 1897 revine la Sibiu ca asesor consistorial și a servit arhidieceza din toate puterile sale până în 1919, când i se încredințează organizarea eparhiei Vadului și Feleacului, care apoi îl și alege în toamna anului 1921 episcop al său.

Noi, dela Cultura Poporului cari avem cinstea de-a număra ca membru al comitetului, suntem fericiți că în l. Pr. S. Sa avem încă un bun tovarăș de luptă.

Ciudățenia firii omenești

de Prof. Dr. I. P. Voitești de la Universitatea din Cluj.

Ciudate fiind mai suntem și noi oamenii! Nu putem judeca nimic ce nu ține de ființa noastră, fără să nu-l cernem prin sîta îngustă a minții fic-căruiă dintre noi, fără să nu-i dăm o explicație și un colorit propriu numai nouă și prin asta să nu-i schimbăm cu voce ori fără voce și explicația sa firească.

Și această ciudățenie a firii omenești, o vedem și mai lămurit dacă citim păreri ale unor și altora din gazetele zilnice, mai cu seamă acum în preajma noilor alegeri.

Așa de pildă, ideile ce răsar luminoase din cuvintele ce mulți dintre cărturarii neamului scriu aproape ziinic în aceste gazete, sunt cam următoarele: îmbunătățirea economică și financiară a țării; încheierea unor legături sufletești și culturale cât mai trainice între toți frații de sânge și de sîtat, uniți azi laolaltă în România Mare, și înălțarea economică și culturală a muncitorimii de la sate și orașe spre a-i aduce în stare de a lua parte cu pricepere, și prin vorbe și prin fapte, la bunul mers al statului.

Tare frumoase și sănătoase idei sunt aceste și numai cine n'are nici un pic de dor de neam și țară, numai acela n'ar dori să le vadă cât mai curând înfăptuite. Ciudățenia lucrului însă nu stă în frumusețea acestor idei sănătoase, ci în altceva.

Ciudățenia stă în faptul că, dacă fie care cărturar vede bine lucrurile când judecă cu mințea și cu sufletul liniștit, el se schimbă când s'apucă de scris la gazetă sau de vorbit pe la vre-o întrunire politică. Atunci își aduce numai decât aminte că este și el om politic și pe dată și începe acerne aceste frumoase și sănătoase idei prin ciurul îngust al minții politicianului cu sgardă.

Și atunci, în loc să vedem scris, ori să auzim vorbit, curat și limpede că: în parlamentul țării avem nevoie de oameni pricepuți, destoinici și cinstiti, care să chibzuiască

cum ar fi mai nimerit să îmbunătățim starea economică și financiară a statului românesc; care să chibzuiască asupra mijloacelor prin care am lega în mod trainic și pe vecie, sufletele și mințea fraților uniți azi mămunchi în România Mare; care să chibzuiască cum s'ar putea îmbunătăți starea economică și culturală a muncitorimii de toate felurile de la sate și oase, făcându-le un trai mai omens și dându-le priceperea necesară spre a putea lua și ea parte cu folos la conducerea trebilor statului; care să chibzuiască asupra celor mai nimerite măsuri de armonizare a legăturilor ce unesc între ele diferitele clase sociale ale statului, ca astfel muncă lor comună, așa de necesară bunului mers al lucrurilor, să formeze un tot organic bine armonizat, că într'un organism viu și capabil de progres; și în sfârșit, ei să roage poporul ca și el să chibzuiască ca la alegerile viitoare să aleagă în parlamentul țării numai și numai astfel de oameni, pricepuți și destoinici la toate aceste greutăți de înlăturat, și care să muncească din greu pentru aceasta, și în mod cinstit: în loc de toate acestea, auzim sau citim vorbe, cuvinte și idei otravite de otrava sufletului lor de politicieni năra-viți; otrăvite de otrava ce naște din frecările și hărăcilele spiritului lor de gașcă; otrăvite de otrava sufletului lor nesățios și veșnic dornic de putere.

Că s'ar pricepe ori ba la trebile statului, asta-i altă vorbă.

Și mult rău sufletesc pot aduce neamului acești cărturari cu sufletul otrăvit și cu mințea întunecată de dușmăniile lor nesăbuite și datorite numai hărăcilor dintre gașcă și gașcă, ori dintre om și om; și asta tocmai acum când fie care trebuie să vadă lucrurile limpede, și cu această limpezime de mințe să poată contribui cu toate puterile lui, să scăpăm țara cu un ceas mai

de vreme de piedecile ce-
stârjenesc bunul său mers.

Și ce dureros este să vezi, că
certurile dintre ei nu au vre-
un motiv mare, cum le-ar fi
de pildă iertat să se certe pen-
tru aflarea celor mai nimerite
căi de urmat o politică econo-
mică și culturală românească
și sănătoasă; ci regulat alune-
că mai toți pe povârnișul poli-
ticeii înguste de găscă, care
se rezuma numai în 5 cuvinte:
Scoală tu să șed eu; toate ce-
lelalte probleme în legătură
cu necesitățile urgente ale țării
și neamului rămânând pe al
doilea plan.

Și așa să întâmpla la noi,
cum a zis-o odată un glumeț,
ca în țara noastră mândră, bo-
gată și frumoasă, unde pro-
blemele de economie-politică
ar trebui să ocupe mintea tu-
tutor hunilor cetățeni, românii
fac numai politică — și să-mi
dea voie să le-a spun verde că
de cele mai multe ori o fac
și rău și fără rost, iar străinii
fac numai economic. Când ne
vom cuminti oare?

Impotriva beției

Unul din cele mai mari rele
ale omenirii se știe că este și
beția. De acest rău și poporul
nostru suferă. Sunt foarte ade-
sea întâmplările când se pot
vedea urmările beției și la noi.
La sate, ca și la orașe, se în-
tâmplă multe nenorociri, omor-
uri, bătăi, etc., din pricina
băuturii. Doctorii de aseme-
nea au observat foarte multe
morții pricinuite de ruinarea
trupurilor prin beție, ca și fap-
tul că, în fiecare sat aproape,
sunt o sumedenie de oameni
și copii păcătoși, bicisnici la
minte și la trup, născuți din
parinți bețivi.

Contra acestei patimi, însă,
trebuie să se lupte din răspu-
teri, căci altfel omenirea se
sunge și viața se face tot mai

rea. Alte țări au și început de
mult această luptă, făcând
greutăți în vânzarea băuturi-
lor spirtoase prin monopol, ad-
ică vânzarea lor numai de
către stat, sau prin oprirea cu
desăvârșire a întrebuițării
lor, cum a făcut spre pildă, de
curând, America.

Încercări pentru facerea mo-
nopolului băuturilor spirtoase
s'au făcut și la noi, însă nu s'a
pus destulă osteneală pentru a
implini ceva. Acum însă, luând
de exemplu, America, unde
precum am spus, băuturile
spirtoase au fost oprite cu de-
săvârșire de-a se mai face,
vinde și consuma, — un om
de inimă, și anume prefectul
judetului Cojocna, d. Dr. Me-
tes, a luat curajoasa hotărâre
de-a opri consumul băuturilor
spirtoase în județul său, deo-
cândată numai în zilele de
sărbătoare și Duminică. În
timpul acesta, mai sus numitul
prefect a pus la cale să se or-
ganizeze în toate părțile ser-
bări și petreceri, cu cuvântări
frumoase, pentru ca poporul,
care nu mai are crășmele de-
schise, să ai bă în schimb pu-
tinta de-a petrece timpul, folo-
sindu-l la serbări alese și mo-
rale.

Contra acestui bun început,
se înțelege că s'au năpustit
vânzătorii de spirt, proprietari
de crășme, cafenele și bir-
turi, cari au protestat că li se
la câștigurile cele bune. Totuși
prefectul nu s'a lăsat învins și
a căpătat învoire dela guvern
ca să aplice hotărârea sa.

Toți muncitorii și femeile
lor au mărturisit pentru acea-
sta marea lor mulțumire că,
în felul acesta, li se apără
sănătatea, câștigul agonisit cu
trudă și liniștea casei.

Gândul bun al prefectului
din Cluj, să dea Dumnezeu ca
să-l aibă cât mai curând toți
dregătorii din țară, și astfel să
se puie stavilă marelui rău pe
care beția îl face și în țara
noastră.

Cum este alcătuit și cum se guvernează Statul nostru

România este un *regat con-
stitutional*.

Se numește *regat*, pentru că
în fruntea Statului nostru este
un *Rege*; iar *constitutional*
pentru că întreaga ocârmuire
se face pe temeiul unei legi din
care isvorăsc apoi toate ce-
lelalte legiuri, și care se nu-
mește *constituție*.

Regele țării când este pro-
clamat jură pe Constituție.

Constituția se face de aleșii
națiunii.

Regele și Familia Sa.

Seiul țării noastre este *M.
S. Regele Ferdinand I.* El dom-
nește din anul 1914, când a
murit primul rege, *Carol I.*
Urmasul Său la tron este *A.
S. R. Principele Carol*, cel
mai mare copil al *M. Sale*, că-
sătorit cu *A. S. R. Principesa
Elena a Greciei*, cu care s'a lo-
godit la 21 Noembrie 1920
st. n.

M. S. Regele mai are încă
următorii copii: *A. S. Regală
Principesa Elisabeta*, căsăto-
rită cu *A. S. R. Principele
George al Greciei*, Moșteni-
orul tronului Greciei, *A. S. R.
Principesa Mărioara*, logodită
cu *M. S. Regele Alexandru al
Serbiei*, *A. S. R. Principele
Nicolae* și *A. S. R. Principesa
Ileana*.

M. S. Regele, împreună cu
întreaga Familie Regală lo-
cuiește în Capitala Țării, —
București.

Guvernul Țării.

M. S. Regele domnește cu
ajutorul unui guvern, adică a
mai multor înalți dregători,
cari se numesc miniștri. Toți
miniștrii la un loc au în fru-
ntea lor un președinte numit
prim-ministru sau Seful gu-
vernului.

Primul ministru și miniștrii

sunt numiți de către *M. S. Re-
gele*, care îi alege dintre oa-
menii cei mai de seamă din cu-
prinsul țării așa după cum *M.
Sa* crede de cuviință, aceasta
așa fiind hotărât prin Consti-
tuția țării.

Fiecare ministru are grijă
de treburile țării împărțiti fiind
după cum urmează.

1. *Ministrul de interne* are
în grijă cu privigherea bunului
mers al administrației țării în-
tregi pe care o face cu ajutorul
primăriilor, subprefecturilor,
prefecturilor, etc.

2. *Ministrul de război* îngri-
jește de nevoile armatei.

3. *Ministrul instrucției publi-
ce* îngrijește de bunul mers al
tuturor școalelor.

4. *Ministrul de justiție* su-
praveghează regulata și legala
funcționare a judecătorilor,
tribunalelor și a curților.

5. *Ministrul cultelor și al ar-
telor* se ocupă cu biserica și cu
susținerea și încurajarea arte-
lor.

6. *Ministrul comunicațiilor*
îngrijește de drumuri, poduri,
căi de comunicație, etc.

7. *Ministrul lucrărilor pu-
blice* administrează și se ocupă
de lucrările care sunt de folos
obștesc.

8. *Ministrul de finanțe*, este
aceia care face bugetul țării,
adică socoteala încasărilor și
a cheltueilor, îngrijind în a-
celaș timp de încasarea dări-
lor și de plata lefurilor func-
ționarilor statului.

9. *Ministrul muncii și ocro-
tirilor sociale* regulează și su-
praveghează aplicarea legilor
pentru protejirea clasei mun-
citoare și îngrijește de insti-
tuțiile pentru ocrotirea celor ce
au nevoie.

10. *Ministrul agriculturii și*

domeniilor poartă grijă de ne-
voile agriculturii și admini-
strează toate bunurile statului.

11. *Ministrul comerțului și
Industria* are în sarcina să în-
tereseze comerțului și ale in-
dustria, îngrijind de bunul
sui mers.

12. *Ministrul de externe* su-
praveghează la respectarea dreg-
tăților țării noastre de către
celelalte țări, la împlinire
tratateelor și convențiilor cu
țările străine.

Miniștrii lucrează separa-
t pentru interesele ramurii de
care le au în grijă; hotărârile im-
portante și de interes genera-
le iau, însă, în înțelegere în
preună, în care scop se adună
la oaltă foarte adesea, sub
președinția primului ministru,
Asciemenă adunare se numește
Consiliu de Miniștri, iar hotăr-
rile ce se iau în acest consi-
liu se trec într'un registru în
care hotărârile dintr'o zi poar-
tă numele de jurnal al consi-
liului de miniștri.

Zece sfaturi.

1. Nu lăsa pe mâine ceea ce
poți face astăzi.

2. Nu pune pe altul să facă
ceea ce poți face tu însuși.

3. Nu-ți cheltui venitul înain-
te de a-l avea în palmă.

4. De hotăr că sunt effine
nu cumpăra niciodată lucruri
de care nu ai nevoie.

5. Deșărtăciunea și mândria
ne păgubesc mai mult decât
setea și foamea.

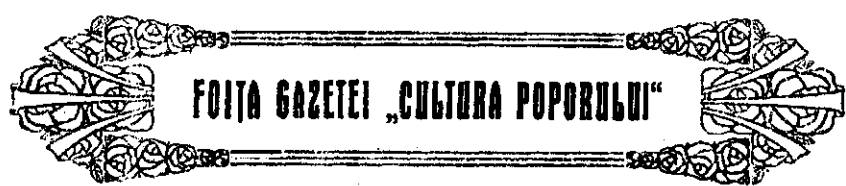
6. Nimeni nu se poate socoti
nenorocit dacă nu mănâncă
mult.

7. Când lucrezi cu voce bună
nici-o muncă nu este grea.

8. Nu e bine să ne intristăm
pentru lucruri care numai ne
închipuim că s'ar întâmpla.

9. Când știi de la început
că un lucru nu vă ești bine, nu
te apuca de el.

10. Dacă ești necăjit, numă-
ră până la zece și apoi vor-
bește.

Cântecul Poporului

Așa numește poporul poe-
ziile pe care el singur și le-a
făcut: *cântec*. Și le zice astfel
pentru că el nu le spune mai
mult cu vorba, ci le cântă.
Sunt așa de frumoase aceste
cântecuri în cât socotim că pen-
tru a fi cunoscute de toți e
bine să le publicăm și în foaia
noastră. Căci, unele dintre ele
nu sunt cunoscute în unele
părți și apoi altele în alte
părți.

Începem cu o doină, — una
dintre cele mai frumoase, —
fiindcă pin doină își spune do-
rul mai cu foc poporul nostru.

În acest loc vom continua,
după putință să mai publicăm

și alte frumoase poezii, doine
și legende auzite din popor în
diferite părți ale țării sau ale
locurilor locuite de Români.

DOINA

Doină, doină cântec dulce,
Când te-aud nu m'as mai duce
Doină, doină, viers cu foc,
Când răsuni eu stau pe loc.
Bate vânt de primăvară,
Eu cânt Doina pe afară
De mă 'ngân cu florile
Și privighetoriale.
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina 'nchis în casă,

De-mi mai mângâi zilele,
Zilele și nopțile.
Frunza'n codru cât învie
Doina cânt de voinicie,
Cade frunza jos pe vale
Eu cânt doina cea de jale.
Doina zic, doina suspin,
Tot cu Doina mă mai țin,
Doina cânt, doina șoptesc
To tu doina vietuesc!

MIORITA

Pe un picior de plaiu
Pe-o gură de raiu,
Iată vin în cale
Se cobor la vale
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei;
Unu-i Moldovean,
Unu-i Ungurean,
Și unu- Vrâncean.
Iar cel Ungurean
Și cu cel Vrâncean
Mări, se vorbiră
Și se sfătuiră

Pe l'apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovean
Că-i mai ortoman
Și-are oi mai multe
Mândre și cornute.
Și cai învățați
Și câini mai bărbați!...
Dar cea Morită
Cu lână plăvită
De trei zile 'ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
„— Mioriță lae,
Lae bucălae,
De trei zile 'ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță Mioară,
— Drăgutule bace!
Dă-ți oile 'ncoace
La negru zăvoiu.
Că-i iarba de noi
Și umbra de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Îți chiamă și-un câine
Cel mai bărbătesc

Și cel mai frățesc.
Că l'apus de soare
Vreau să te omoare
Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!
— Oită bărsană,
De ești năsdraună
Și de-o fi să mor
În câmp de mohor,
Să spu lui Vrânceanu
Și lui Ungureanu
Ca să mă îngroape
Aicea pe-aproape,
În stringa de oi,
Să îh tot cu voi
În dosul stâni
Să-mi aud câini.
Astea să le spu,
Iar la cap să-mi pui
Flueraș de fag,
Mult zice cu drag!
Flueraș de os,
Mult zice duios!
Flueraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul când a bate
Prin ele -a răsbate
Și-oile s'or strânge

Cine-și dă, lui-și dă.

Acu, era o cucoană bogată și cucoana cea avea un fecior pe care-l iubea ca ochii în cap. Pe la dansa venea din când în când un călugăr cu cerutul și de câte ori se căpăna cu câte ceva, el nu zicea alta de cât: „Bogdaproste! Cine-și dă, lui-și dă”.

Am să-i fac una să văd ce fel de mie am să-mi dau? Și își pune la îndemână o pâine otrăvită și călugărul iar: „Bogdaproste! Cine-și dă, lui-și dă”, și plecă.

Da călugărul nu mănăcă din ceia ce căpăta, până ce nu aungea la chilioara lui; și cum mergea el așa pe drum, iată că se întâlnește cu feciorul cucoanei, care-i dăduse pânea. Pe seama umblase la vânat și acum hămieasă de foame că, de îndată ce îl văzu pe călugăr și întrebă:

— „Moș calugăre, n'ai ceia de-ale gurei, că m'am luat cu vânatul și mi-i foame de nu se văd, iar până acasă, tot mai este mulțisor.

Călugărul de colo:

— Am, cucoanașule, o pane dată de mama dumitale. Iaca, poți și-i ospăta, căci „dar din dar se face raiu”, și-i dădu pânea:

Feciorul cucoanei celeia, cum mănăcă din pâne, simți așa ceva că-l arde în coș și grăbi spre casă. Cum ajunse, „valeu și valeu”, căzu la pat. Măsa nu se pricepea ce i-o abătut, dar când îi spuse că a mănăcat pânea de la călugăr, pricepu rostul vorbelor: „Cine-și dă, lui-și dă”.

Acum era prea târziu. Ii murii feciorul, iar ea își dădu averea săracilor și intră la o mănăstire să-și ispășească păcatul, căci ca o ucigașă ce era, nu mai putea trăi în lume.

Ajunsesse și ea și umbla cu cerutul și de câte ori o miluia cineva cu te miți ce multămea cu-glasul stâns: „Bogdaproste! Cine-și dă, lui-și dă”.

Petru Gh. Savin.

INFORMAȚIUNI

Duminică va avea loc în Sala Reduta, la ora 3 d. a. obișnuită sezaătoare artistică.

După neuitatul Gavril Precup, încă un membru din Comitetul „Culturii Poporului” s'a dus d'între noi, mergând în altă lume. Este d-na Virginia dr. Bașota. Și tinem să ne exprimăm aici toată durerea noastră, trimițând nemângăitului sot neștearsa noastră amintire.

Duminică în 22 Ianuarie 1922, d-l Profesor Marin Ștefănescu, Vice-Președintele „Culturii Poporului”, a ținut o cuvântare la Sibiu, despre FILOSOFIA DIN SCOALA LUI GEORGE LAZĂR, în fata membrilor „Asociației pentru literatura română și „Cultura Poporului” român”.

Cu acest prilej s'a dovedit încă o dată înțelegerea între „Cultura Poporului” și „Astra”. D-l Marin Ștefănescu, de la Cultura Poporului, din Cluj, a crezut că trebuie să spună acest fapt la Sibiu. Iar d-l Andrei Bărseanu, veneratul Președinte al Astei, cu înțelepciunea sa obișnuită, a întărit, cu vorbe mișcătoare, aceste spuse

Incepând cu numărul de față ziarul nostru „Cultura Poporului”, se va redacta și va apărea sub îngrijirea directă a Comitetului Societății.

În același timp, pentru a se da putinta ca să se trimită și orașelor cuvântul Evangheliei noastre naționale, „Cultura Poporului”, va apare numai în pentru pagini, cu articole pe înțelesul și folosul sateilor, urmând ca din cheltuiala celorlalte pagini să se redacteze încă o foaie de îndrumare și pentru orașe.

Cei cari doresc a primi amândouă acestei foi îi rugăm să ne comunice aceasta.

Intâmplările Săptămânei

Din alte Țări

CATASTROFA LA UN CINEMATOGRAF LA WASHINGTON. Prăbușindu-se acoperișul unui teatru de cinematograful din Knickerbrocker, au fost strivite 69 persoane. Sunt sute de răniți. 37 de cadavre au fost scoase de sub dărămăturile cinematografului surpat. În momentul când s'a produs catastrofa, toți spectatorii din sala s'au năpustit spre esire și mulți au fost striviți. Pompieri, marinari și voluntari au participat la operațiunile de salvare. După ziarul „Le Journal”, cifra morților atinge 125 și a răniților 450. După ziarul „Chicago Tribune”, lucrările de salvare ar fi conduse de generalul Pershing în persoană.

MARI VISCOLURI ÎN AMERICA. Și în America sunt mari geruri și viscole, din care cauză s'a întrerupt comunicația cu capitala Washington, izolată în felul acesta de restul continentului.

UCIDEREA GRECILOR ÎN ASIA MICĂ. Turcii lăsați liberi în Asia Mică, au început din nou să ucidă creștinii, pe Greci și Armeni. În fruntea bandelor de ucigași sunt ofițerii lui Kemal Pașă.

MISCĂRILE MUNCITORILOR DIN GERMANIA. Sindicatul uvrierilor dela tramvaele din Berlin a cerut guvernului sporire de salarii, dar guvernul nu a admis și la amenințarea cu greva din partea lucrătorilor, guvernul a răspuns că va lua măsuri energice de represiune.

FOAMETE ÎN RUSIA. În Rusia acum se văd rezultatele bolșevismului, care pe lângă alte multe pacoste, a mai adus și foamete în acea nenorocită țară. Din cauza foametei multimea a început ca să devie ca fiarele sălbatece. Oamenii se mănăcă între ei. Așa în localitatea Komionka din guvernă-

mântul Samara, mai multe femei au omorât două bătrâne pe care apoi le-au mănăcat. În ținutul Baskirilor unele femei și-au mănăcat copiii, iar alți oameni au desgropat niște morți pe care i-a mănăcat.

Iată unde a ajuns Rusia, care s'a lăsat condusă de mîntea rășăcită a bolșevicilor.

ITALIENII ÎN TRIPOLITANIA. Italia urmându-și politica sa colonială, a trimis din nou trupe de ocupație în colonia Tripolitania. Ocuparea s'a făcut fără lupte.

MONOPOLUL TUTUNULUI ÎN POLONIA. Și în Polonia, așadar ca și la noi, s'a hotărât monopolul asupra tutunului, care până acum se vindea liber de către orice negustor. Această hotărâre este luată anume pentru a face venituri statului.

REVOLUȚIE MARE ÎN INDIA. În marea colonie engleză India, a izbucnit de mai multă vreme Revoluție, care acum se anunță a fi foarte întinsă. Locuitorii de acolo sunt nemulțumiți de stăpânirea engleză și au atacat cu armele poliția și armata de stăpânire. Până acum însă armata și poliția engleză a reușit să fie mai tare în multe orașe și, astfel, a făcut numeroase arestări de revoluționari.

ABDICAREA REGELUI GRECIEI. Ziarele străine au vestit, că Regele Constantin al Greciei ar avea de gând ca să lase tronul în favoarea fiului său. Principele Mostenitor (Diadoch) George, soțul Princesesei noastre Elisabeta, care astfel ar ajunge Regina Greciei.

Dela noi

INGHETAȚI PE DRUM. În județul Buzău viscolul a fost așa de mare în zilele din urmă, încât, trei călători, doi bărbați și o femeie, care veneau dela Mizil spre satul de unde plecaseseră,

au fost surprinși pe drum de viscol și fiindcă erau slăbiți de băntură, au fost doborâți și au murit degerați.

FRIGUL DIN ANUL ACES- TA. Se știe că marea nu îngheață niciodată, anul acesta însă, din cauza marelui ger care a fost la Constanța, a înghețat și marea, la mal, pe o întindere de 20—30 metri.

UN BALCI (IARMAROC) DE VITE ÎN BANAT. Din cauză că s'a constatat că locuitorii din Banat au un număr prea mare de vite, și în deosebi, tauri de prasilă, iar în părțile Sibului, ca și în altele de altfel, este lipsă de asemenea animale, speculanții străini au alergat la următorul mijloc de specula: au indemnăat pe locuitorii din Banat cari au tauri, să ceară permisiune pentru export în Austria; iar pe de altă parte tot ei au făcut din Austria ofertă, la Sibiu și în alte părți, unde aceste vite nu sunt, ca să aducă asemenea vite. Guvernul nostru observând aceasta, a hotărât ca să fie cât mai curând un iarmaroc de vite în Banat, unde toți acei care au nevoie de vitele ce se află acolo să le găsească fără a mai plăti diferențele care s'ar face dacă tot acele vite ar fi cumpărate din Austria.

DREPTUL DE A FI IMMORTAL ÎN CIMETIRUL DE EROI. Potrivit cu art. 73 din statutul societății „Mormintele eroilor căzuți în război”, în cimitirele eroilor au dreptul să fie îngropați veteranii și invalizii din războaiele pentru independență și întregirea neamului, precum și surorile de caritate, infirmierele și cercetașii cari au luat parte activă la război, dacă își vor exprima această dorință înainte de moarte. În acest sens familia sau procuratorul decedatului poate adresa o cerere comitetului local al soe-

Pe mine m'or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat
Că m'am însurat
Cu-o mândră Crăiasă,

A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa,
Brazi și pălținași
I-am avut nuntași
Preoți, munți mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mij,
Și stele făclii!

Iar dacă-i zări.
Dacă-i întâlni
Măicuță bătrână
Cu brăul de lână,
Din ochi lăcrămând,
Pe câmpii alergând.
De toți întrebând.
Și la toți zicând:
„Cine-au cunoscut
Cine mi-au văzut

Măndru ciobănel
Tras printr'un inel?
Fețișoara lui
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui
Spicul grăului;
Perișorul lui
Pana corbului;
Ochișorii lui
Mura câmpului!”...
Tu, mioara mea,
Să te'nduri de ea
Și-i spune curat
Că m'am însurat
Cu-o fată de Craiu
Pe-o gură de raiu
Iar la cea măicuță
Să nu spui, draguță
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C'am avut nuntași
Brazi și pălținași,
Preoți, inunți mari,
Păsări lăutari,
Păsărele mij
Și stele făclii!...

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Intemeierea Munteniei și a Moldovei

de Victor Lazăr.

Data sigură a întemeierii Munteniei nu e cunoscută, căci lipsește documentul istoric, care să ni-o arate. Și începutul Munteniei sau al Țării-Românești e cuprins, ca la multe alte țări, într-o legendă, o povestire în care sămburele adevărului e îmbrăcat, de fantasia poporului, cu diferite amănunte. Legendă aceasta populară ne povestește următoarele:

Peste Românii din *Tara-făgărășului* era mai mare *Negru Vodă*. Acesta era un Român viteaz și inhibitor de neamul lui de pretutindeni. Auzind că Tătarii cu năvălit înținuturile românești din Sudul Carpaților și că pradă și omoară, a che-

mat pe toți Românii voinici din *Tara-făgărășului* și a plecat în fruntea lor dincolo de munți. Coborînd de vale au ajuns în frumosul oraș *Câmpulung*. Aici au stat de s'au odihnit și s'au înfrățit cu Românii de acolo. Apoi au pornit cu toții împotriva Tătariilor, pe cari i-au bătut. Românii din Sudul Carpaților, de bucurie, că au scăpat de Tătarii cu ajutorul lui *Negru-Vodă*, l-au rugat să rămână Domn și peste ei. *Negru-Vodă* s'a învoit și astfel s'au unit toți Românii din Muntenia cu cei din *Tara-făgărășului* într-o singură Domnie.

Un cronicar al Munteniei,

care scrie târziu după descălecătul Munteniei, povestește despre acesta următoarele: „În cursul anilor 1920 fiind în țara ungurească un voevod, pe care l-a chemat *Radu Negru Voevod*, mare duce peste *Almaș și Făgăraș*, ridicatu-s'a de acolo cu toată casa lui și cu multime de noroade pogorându-se pe apă *Dâmboviței* început-a a face țară nouă. Întâiu a făcut orașul, ce-i zice *Câmpulung*; acolo a făcut și o biserică mare și frumoasă și înaltă; de acolo e descălecat la *Argeș* și iară a făcut oraș mare și și-a pus scaunul de domnie făcând curți de peatră și case domnești și o biserică mare și frumoasă”.

Amândouă izvoarele, atât legenda, cât și cronicarul muntean spun dară, că descălecatul Munteniei s'a făcut decătre Români din Transilvania, odată pela anul 1241, când s'ar

(Continuarea la pagina 4)

revărsat potopul Tătarilor peste țările noastre, a doua oră pe la anul 1290. Un cronicar persian, care se ocupă și de istorie Tătarilor, spune, că năvălind ei în țările noastre, la olt le-a eșit în cale armata lui *Bazaramban*, pe care l-au bătut însă. Acest *Bazaramban* nu poate fi decât un voevod român din dreapta Oltului, care era un *Basarab*, numele familiei domnitoare în Muntenia în curs de mai multe secole. Iar adausul de *ban* însemnează tot voevod, astfel numindu-se căpetenie Olteniei și mai târziu. Românii erau dec organizați în unul sau mai multe voievodate încă de la venirea Tătarilor la anul 1241, lucru constat de altminteri, după cum vom vedea mai târziu, și în documente ungurești. La anul 1290 iarăși s'a putut întâmpla un descălecat din Transilvania, căci a știut din documente, că împotriva Românilor din Transilvania se porniseră din partea regelui Ungariei, la indemnul Papei de la Roma, prigoniri nouă, ca ei să fie siliți să treacă la biserică romano-catolică. Tot din documente e știut, că atunci o parte din Români au părăsit Ardealul și s'au refugiat la frații lor, din Sudul Carpaților.

În istoric, faptele se socotesc pe deplin adevărate, dacă ele sunt confirmate nu numai prin legendă și cronici, ci și prin documente oficiale, eșite mai ales din cancelariile domnitorilor. Pentru istoria Românilor din stânga Dunării tocmai veacul al doisprezecelea și al treisprezecelea e mai sărac în astfel de documente. Cauza acestei lipse e a se căuta, chiar și pentru Transilvania, nu în lipsa unei vieți istorice a poporului românesc pe aceste plaiuri și câmpii ale Daciei, ci în nimicirea localităților, unde se păstrau documentele. Licul de păstrare al acestora erau mănăstirile, și anume în Transilvania mănăstirile catolice, căci mănăstiri românești nu existau pe atunci încă. Când cu pustirile Tătarilor dela 1241 însă se știe, că aceștia au ars în Transilvania toate mănăstirile și orașele, unde se păstrau documete, cum au fost Mănăsturul de lângă Cluj, Alba-Iulia, Sibiu și altele. Nu e deci mirare, că după retragerea Tătarilor încep să apară documente, în cari se vorbește despre Români nu numai din Ardeal, ci și din Sudul Carpaților. Cu ajutorul acestor documente suntem în stare să dăm o listă de domnitori — cneji și voievozi — din Muntenia, așa că acum pășim pe un tereu istoric, unde acesta nu mai e învelit cu poveștile legendelor.

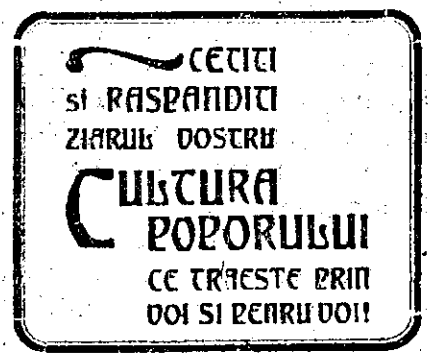
Până la năvălirea Tătarilor, Țara Românească sau Muntenia era supusă împăraților romano-bulgarilor din Sudul Dunării. Dovadă e și faptul, că

voievozii români din Sudul Carpaților pun, până în veacul al nouăsprezecelea, înaintea numelui lor de botezul și numele *Ioan*, voind să arce prin aceasta, că ei sunt moștenitorii împăraților Ioanițiu și Ioan Asan al II-lea, mai ales că dinastia românească a Asanilor s'a stins la anul 1257, ceea ce a contribuit la grabnica bulgarizare a imperiului romano-bulgar.

După retragerea Tătarilor găsim voievodatele românești din Sudul Carpaților tributare regelui Ungariei. Regele Bela IV-lea al Ungariei, terminându-se de un războiu cu imperiul romano-bulgar și cu Tătarii, s'a hotărât să cheama în ajutor și pe cavalerii Ioaniți, pe cari să i așeze pe marginile Transilvaniei dinspre Muntenia: El i-a dă, la anul 1247, un document, în care le lasă toată țara Severinului până la Olt, asadară Oltenia, împreună cu cneziatele Ioan și a Fărcaș (Lupu) pecum și țara Litira (a Lotrului), afară de țara voevodului român *Lituon* sau *Litoiu* (Litovoiiu), care să rămână Românilor, cum au avut-o și mai înainte. Le mai dăruiește și Cumania dela Olt spre răsărit (Cumani nu mai erau acolo, căci fuseseră colonizați în pusta Unguriei), afară de țara voevodului *Seneslau*, care să rămână acestuia. Ioaniților le dăruiește și jumătate din veniturile regesti, pe cari le încassa din aceste voievodate ca tribut și obligă pe Români să ajute cu îndemânarea lor războinică pe acești cavaleri.

Acești noi venetici nu au stat mult prin părțile noastre, iar Lituon cucerește voievodatul lui Seneslau dela Tătarii, căroră le ajunsese tribut. Nevoind să plătească tribut regelui Ungariei și după partea cucerită dela Tătarii, regelé Ungariei trimite o armată contra lui. În aceasta luptă, Lituon cade, iar fratele său *Bărbat* ajunge prizonier la Unguri, de unde se liberează numai obligându-se a plăti o sumă mare de bani și tribut.

Lituon sau *Litovoiiu* este deci cel dintâiu Domn al voievodatelor unite din Sudul Carpaților, dar totodată și cel dintâiu Domn român cunoscut, că a murit pentru independența patriei lui românești. Lui i-au urmat *Bărbat* apoi *Tihomir* sau *Tugomir*, despre cari nu găsim amănunte în documente.

Statutele Asociației Cultura Poporului

CAPITOLUL I.

Constituirea și scopul Asociației

Art. 1. — Se înființează în Cluj, pe lângă Universitatea Clujeană, o asociațiune sub numirea „*Cultura Poporului*”, având de scop:

a) Stabilirea unui contact apropiat între asociație și poporul muncitor, de toate felurile.

b) Cultura sufletului, științei și artei românești, în masele largi al poporului.

c) Dezvoltarea și sprijinirea sentimentelor patriotice în popor.

d) Consolidarea vieții de Stat, prin respectul ordinii și legalității.

e) Incurajarea muncii, stimularea muncitorilor prin recompense sau premii și îmbunătățirea stărei lor materiale.

f) Organizarea serbărilor cu caracter național.

Art. 2. — Pentru a-si atinge țelul, Asociația „*Cultura Poporului*” face apel și primește în sânul ei ca membri, pe toți oameni de bine, doritori a păstra țării noastre un progres și o dezvoltare pe cale pașnică, prin munca tuturor, indiferent de naționalitate și de religie, însă în cadrul ideii de Stat român și fără amestec de vederi politice de partid.

Acești membri, numiți aderenți, semnez o cerere Președintelui, pentru admitere, care o supune comitetului spre aprobare; ei plătesc o taxă de înscriere, de 2 lei odată pentru totdeauna.

Asociația poate constitui și filiale în localitățile unde va crede, sau va fi nevoie, și care vor funcționa pe baza aceluiași statute.

Art. 3. — Asociația se sprijină pe concursul autorităților Statului, cu care conlucrează în acest scop, precum și pe concursul ori cărei asociațiuni, societăți sau instituții, care urmărește atingerea aceluiași rezultat și prin aceleași mijloace.

Art. 4. — Forma de guvernământ, religia, școala, Armata și Dinastia, sunt sacre pentru Asociație și ca atare, intră ca primă a ei datorie, a combate rătăcirile sau tendințele de rătăcire, din ori care parte ar veni ele, dacă ar căuta stîrbirea sau vătămarea lor.

Art. 5. — Este bine înțeles, că Asociația păstrează caracterul său cultural, adică luminător al poporului prin cultură.

CAPITOLUL II.

Mijloace de întreținut

Art. 6. — Asociația, caută a atinge scopul arătat la art. 1, prin:

a) Sezători sau adunări pu-

blice, în care se vor expune și desvolta, toate problemele vieții publice și sociale, luminând înțelegerea poporului deslășind, dând sfaturi și ajutând, rezolvarea lor, în sensul ușurării acestei vieți, a îndulcirii ei, și îndrumând poporul spre o mentalitate sănătoasă, curățită de ură și învrăjbită de clase sau către autorități, care rămân hotărât ca nelipsite unei Societăți sau națiuni de ordine și civilizate.

b) Serbări cu caracter patriotic și național, în care cuvântul, graiul, cântul, jocul aparțin vorbirii și obiceiurilor noastre românești.

c) Reprezentațiuni de teatru, de filme cinematografice, cu caracter instructiv, moral și patrotic.

d) Școli de adulți, conferințe științifice și cunoștinți din trecutul istoric al poporului român.

e) Organizarea muncitorimei pe baze patriotice, în sindicate, pentru dobândirea unor condițiuni de muncă națională și de câștig potrivit muncii și calității individuale, înlesnind și ușurându-le traiul, prin organizare de cooperative de produse și de consum.

f) Organizare de cercuri sportive.

Art. 7. — Pentru ca să-i fie înlesnit contactul, cu toți acci căroră Asociația se adresează, se cere concursul ziarelor pentru ori ce publicațiuni referitoare și se va înființa ziare speciale, la dispoziția Asociației, propagandă.

Art. 8. — În Centrele sau localitățile unde persoane sau comitete alcătuite în același scop, de propagarea ordinii, unirei de clase, de muncă și de lumină, în folosul obștesc, ar cere concursul Asociației, pe cale de sprijin moral și material. Asociația îi dă, fie delegând membrii din Comitetul ei, a participa direct, fie dând numai indicațiunile sau directivele.

CAPITOLUL III.

Conducerea Asociațiunei

Art. 9. — Asociația „*Cultura Poporului*” este condusă de un comitet ales prin aclamare la adunarea generală și compus din 50 membri, în care intră de drept Rectorul Universității Cluj, Prefectul Județului Cojocna și Primarul din Cluj, cum și Comandantul Corpului de Armată. Golurile în comitet, când se produc, se înlocuiesc de membrii comitetului, prin cooptate; deasemenea și titularii membrii de drept, când nu ar mai ocupa posturile lor, vor continua a face parte din comitet.

Membrii care nemotivat lipsesc de la ședințe, timp de două luni neîntrerupt, se vor

considera demisionați. În comitet, pot fi aleși și membri onorifici, dintre persoanele ce dau sprijin asociației, și folosesc în lucrările Comitetului.

Art. 10. — Comitetul are un președinte, un vicepreședinte și un secretar, care compun biroul comitetului și care se alege prin aclamare de membrii săi.

Art. 11. — Comitetul se întrunește săptămânal, când este nevoie și mai des, pentru hotărârile sale, putând lua ori ce hotărâri, dacă sunt prezenți cel puțin un sfert din membrii; lucrările comitetului sunt consemnate într'un proces verbal de ședință.

Art. 12. — Ședințele sunt deschise la ora fixată, de Președinte, sau de cel, care-l înlocuiește; Secretarul dă citire Procesului Verbal al ședinței precedente, spre a se lua cunoștință de membrii; se dă citire comunicărilor scrise, adresate Comitetului; se fac comunicările verbale, ce ar avea de făcut membrii prezenți, după care se dă citire sumarului chestiunilor ce sunt la ordinea zilei, se intră în desbaterea fiecărei chestiuni, sau a celor căroră se dă precădere.

Asupra comunicărilor care cer discuțiuni sau relațiuni, Președintele poate admite discuția imediată, sau fixează ședința când chestiunea să fie pusă în desbaterea Comitetului, pentru ca acesta să se poată pronunța în cunoștință de cauză.

Art. 13. — Pentru pregătirea lucrărilor ce au a fi desfășurate în comitet, acesta alege comisii, din sânul său, pentru studii lor, care comisii, la rândul lor, își pot asocia persoane tehnice sau de specialitate, din afară asociațiunei.

Art. 14. — Lucrările, comisiunilor, sau ori ce chestiuni sunt aduse în desbaterea comitetului și președintele dă cuvântul membrilor, spre a face observațiunile și propunerile lor, luând hotărârile și dând soluțiunile ce rezultă din desbateri.

Hotărârile trebuiesc să întrunească majoritatea voturilor prezenților.

Art. 15. — Hotărârile comitetului, scrise sau verbale, se aduc la îndeplinire, prin îngrijirea secretarului, comitetului, care are sarcina ale trece într'un registru, numit registru de deliberări.

Art. 16. — Pentru lucrările curente, comitetul dă delegație la 5 membri din sânul său, care lucrează fără asistența celorlalti membri, soluționând chestiunile ce se prezintă chibzuintei sale, punând în curent comitetul, la ședința adunării. (Va urma)